

A szemestermény-piac helyzete az ORAMA-kongresszus fényében

2013. január 23-24-én tartották Évreux-ben a francia gabona-, olaj- és fehérjenövény-termesztők szakmai szövetségeinek (AGPB, AGPM, FOP) éves kongresszusát azok közös ernyőszervezete, az ORAMA égisze alatt. A kongresszus az egyes szakmai szövetségek párhuzamos, önálló ülésével kezdődött, majd ezek után került sor az ORAMA közgyűlésére, amit két kerekasztal-beszélgetés követett, majd a hivatalos beszédek – köztük Stéphane Le Foll miniszteré – zárták a két napos esemény-sorozatot. Az ORAMA-kongresszus alatt két kerekasztal-beszélgetés is foglalkozott a gazdálkodók helyzetével, kilátásaival. Az első kifejezetten a szemestermény-piacra fókuszált, a második azokat az innovációs lehetőségeket helyezte górcső alá, amikkel hozzá lehet járulni a „többet és jobban termelni” elv megvalósításához.

A szemestermény-piacot és az igényeknek való megfelelés lehetőségeit vizsgálva Philippe Chalmin közgazdász ([Université Paris-Dauphine](http://www.univ-pda.fr)) is arra hívta föl a figyelmet¹, hogy a pillanatnyi helyzet nagyon törékeny, a piacok nagyon feszültek, mivel a készletek és a kínálat egyaránt nagyon alacsony szinten van, az időjárási kilátások pedig a világ több részén – elsősorban az USA-ban - egyelőre nem adnak okot bizodalomra. Megkerülhetetlen Kína szerepe, ami a saját belső piaci rendszerével mindent alárendel a belső élelmezés-biztonság megőrzésének – ennek elérése érdekében hosszú távú terményvásárlási szerződéseket köt többek között Ukrajnával, miközben a saját belső készleteiről meglehetősen kevés információt árul el. Hatalmas piac India, aki viszont nagyon következetes agrárpolitikával kívánja az élelmezést biztosítani és közben megőrizni a demokratikus berendezkedést. Külön fejezetet jelent Észak-Afrika, ezen belül is Egyiptom, aminek függése a külső gabonabeszállítóktól nagyon jelentős. Az egyre növekvő globális gabonaigények mellett a világnak mindenképpen szüksége van a francia és az európai termelésre. mondta, viszont álláspontja szerint nem szabad egy határnál messzebb menni a bio és hasonló termelési rendszerek kiterjesztésében, mert az már kihathat a globális terménypiaci folyamatokra is.

Jean-Philippe Everling (nemzetközi kereskedelmi igazgató, [AXEREAL](http://www.axereal.com)) szerint a francia gabonakereskedelem megkerülhetetlen szerepet játszik a francia külkereskedelmi mérleg javításában. Annak ismeretében, hogy a megtermelt mennyiség nagyjából felét – évjáratonként más-más arányban az uniós és harmadik országok piacaira - mintegy 7,5 milliárd euró értékben exportálják, két tucat Airbus értékének megfelelő bevételt generálnak az országnak. Csak míg az Airbus egyes szerződéskötései komoly sajtónyilvánosságot kapnak, az algériai vagy egyiptomi gabonaeladásokról senki nem beszél, pedig legalább olyan fontosak. A legfontosabb piacokat természetesen a közeli vevők jelentik, a harmadik országok vonatkozásában Észak-Afrika és Nyugat-Afrika jön szóba. Mindenképpen oda kell azonban figyelni arra, hogy ne csökkenjen a malmi búza aránya, mivel a nemzetközi piacokon ezt tudják eladni – amennyiben 11% alá esik a fehérjetartalom értéke, menthetetlenül piacokat veszítenek. Borotvaélen táncolnak, mondta², ugyan vannak hagyományos, többé-kevésbé hűségese vevőik, de ha a helyzet úgy hozza, ezek a kliensek készek más desztinációkból is búzát vásárolni. Nem szabad abba hibába esni, hogy nem vesznek tudomást a versenytársakról – ugyan tíz éve igaz lehetett, hogy a fekete-tengeri búza minősége nem kielégítő, de ma az orosz standard búza fehérjetartalma például jóval fölülmúlja a franciát. A

¹ Egy nappal korábban az Agritel cég munkatársai ugyanezt fogalmazták meg a Fargo-RDN sajtóügygnökség szervezte sajtótájékoztatón (www.agritel.fr).

² ennek fényében különösen érthetetlen annak a Limagrain-nemesítőnek a néhány évvel korábbi megjegyzése, aki arra a kérdésre, hogy használnak-e nemesítési alapanyagának magyar búzafajtákat, azt válaszolta, hogy „nem, mert azok túl jók”.

szállítási költségek megkerülhetetlenek, az észak-afrikai piacon ez a tétel sokkal versenyképesebbé teszi az orosz, ukrán búzát a franciával szemben, ami látszik az egyiptomi eladásokon. Éppen ezért nagyon fontos, hogy Franciaországon belül hatalmas erőfeszítéseket tegyenek a belső szállítás versenyképességének növelésére. A kamionok közlekedését jogszabályok gátolják és adók teszik nagyon drágává, a vasúti teherszállítás ugyan már elvileg nyitott a versenytársak előtt, de még mindig költségesebb, mint lennie kellene, a vízi szállítás ugyan kiváló, de arányait tekintve a 10%-ot is alig éri el a részesedése.

François Hallard (kereskedelmi igazgató, [VIVESCIA](#)) ennek illusztrálására megjegyezte, Magyarországról adatai szerint annyiba kerül a búzát uszályon a rotterdami kikötőbe szállítani, mint Centre régióból Rouen-ba. Ez pedig nagyon komoly kérdéseket vet föl a francia szállítási struktúra hatékonyságával, versenyképességével kapcsolatban. Ami továbbra is a francia búza mellett szól, az a kiszámíthatósága, ugyanis egyes évjáratok között legföljebb 10-20%-os termésszűkülést mutat, míg a fekete-tengeri, ausztrál vagy észak-amerikai termés akár kétszeres eltérést is.

Jean-Marie Seronie ([CER France Manche](#) igazgató, [CER FRANCE](#) igazgatósági tag) szerint az egyre inkább globalizálódó világban és kiszámíthatatlannak tűnő piaci helyzetben arra van leginkább szüksége a termelőknek, hogy képesek legyenek előre látni az esetleges kockázatokat és azok bekövetkezési valószínűségét, megfordíthatóként kezeljenek minden egyes folyamatot, valamint törekedjenek az állandó költségek lehető legalacsonyabb szinten történő tartására. A szabályozásra viszont szükség van, a mostani folyamatokat a környezet állapota valóban igazolja, de ezt úgy kell tekinteni, mint a gazdálkodói mesterség megbecsültségét (*noblesse*) erősítő folyamatot. Még akkor is, ha a most lassan nyugdíjba vonuló gazdák három évtizeddel korábban álmukban nem gondolták volna, hogy a mai helyzet egyszer bekövetkezhet.

[André Comte-Sponville](#) (író, filozófus) azt firtatta, miért is illúzió azt hinni, hogy a mostani krízis után az egyének nagylelkűbbek, megértőbbek lesznek – szerinte ez messze nem igaz, az ember mindig is önző volt, a három évszázaddal korábbi gazdák sem jótékonyságból termeltek, hanem a maguk és családjuk megélhetést tartották (kizárólag) szem előtt. Megkockáztatta, a mai helyzet alapján véve sokkal jobb, szerinte a mostani világ az eddigi legkevésbé embertelen világa az emberiség történelmének. Ami évezredek során változott, az az, hogy a társadalmon belül egyre erőteljesebb munkamegosztás jött létre, azaz kialakultak a mesterségek, és így a gazdálkodói mesterség is – ami szerinte a világ legrégebbi mestersége, állítson bárki bármit! Ami viszont sokkal gyorsabb változás volt az időben, az a gazdálkodói tevékenységet folytatók arányának nagyon gyors csökkenése a (francia) társadalmon belül – míg száz évvel korábban az aktív népesség nagyon nagy százaléka közvetlenül a mezőgazdaságból élt, ez az arány ma 2-3% körül mozog. Viszont az is igaz, hogy a mezőgazdaságnak talán soha nem volt olyan rossz „sajtója”, mint napjainkban – ezen nagyon nehéz lesz, de tudni kell változtatni.

Somogyi Norbert, Párizs